

Preek over Johannes 19:28-30 – Goede Vrijdag 2013

Liturgie:

- Afkondigingen
- Voor de dienst: '*Panis Angelicus*' (Emma, Jissy)

- Votum en groet
- Zingen: Gez. 15:1,2
- Gebed
- Schriftlezing: Johannes 17:1-8
- Zingen: Ps. 22:1,2
- Schriftlezing: Johannes 19:16^b-42
- Zingen: Ps. 22:7,10
- Tekst: Johannes 19:28-30
- Preek
- Zingen: Lb. 183:1(*allen*), 3(*solo*), 4(*allen*), 5(*solo*), 7(*allen*) (*wisselzang*)
- Geloofsbelijdenis: DL II, art. 1-5
- Zingen: Lb. 175:1,2,3,4
- Gebed
- Collecte ('*Were you there*', Emma, Jissy)
- Zingen: Ps. 31:1,3,13,14
- Zegen

Gehouden te: Baflo, 29-03-13 (19.30 u.)

Preek

Thema: Jezus klaart het werk van zijn Vader.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Heidens karwei.

Het klaren van een heidens karwei geeft grote voldoening en een gevoel van overwinning. U kunt zich dat wel voorstellen. Of u hebt dat misschien zelfs wel eens ervaren.

We hebben het over een heidens karwei, als je een taak hebt of met een enorm project bezig bent, dat scheppen energie kost. Je moet daarbij vele problemen oplossen en grote weerstanden overwinnen bij mensen of bij je zelf.

Het is een karwei, waarvan je soms denkt: "Ik zie het niet meer zitten. Ik weet niet hoe ik het klaar moet krijgen." Maar je kunt niet stoppen. Want het karwei moet klaar. Je opdrachtgever rekent er op. En je hebt ja gezegd. Dus ga je door, op hoop van zegen.

Klaar je je klus dan toch op een gegeven moment, dan is dat heel bevredigend. Wat een opluchting. 'Klaar! Ik heb het gered!' En je gaat er even goed voor zitten.

Er komt nog wel een staartje achteraan. Afhechten, opruimen, uitprinten, opleveren en wat dies meer zij. Maar het eigenlijke werk zit er op. Hè hè! En de opdrachtgever blijkt ook tevreden. Dan kan het helemaal niet meer stuk.

Het lijden van de Heer Jezus aan het kruis een heidens karwei noemen, zou oneerbiedig zijn. Deze aanduiding doet geen recht aan de intensiteit van het werk, dat hij moest verrichten in opdracht van zijn Vader en in overeenstemming met de woorden van de Schrift.

Geen heidens karwei, maar wel hels moeilijk. Ik denk nu aan de uitleg die de Heidelbergse Catechismus in antwoord 44 geeft van de woorden "*neergedaald in de hel*" uit de Apostolische Geloofsbelijdenis.

"Hij heeft deze verlossing bewerkt door zijn onuitsprekelijke angsten, smarten, verschrikking en helse kwelling, waarin Hij gedurende heel zijn lijden, maar vooral aan het kruis, verzonken was."

Jezus' lijden aan het kruis: een helse kwelling. Dat is nog wel wat zwaarder dan een heidens karwei in onze beleving. Oneindig zwaarder. Het is lijden in de diepte van de verlatenheid. "*Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?*" heeft hij geroepen tijdens de drie uur durende duisternis rond Golgota.

Maar Jezus komt klaar met het oneindig zware project, dat zijn Vader hem opgedragen heeft. En dat hij zelf geheel vrijwillig op zijn schouders genomen heeft. Lijden tot in de bittere dood van het kruis, om op die manier voor ons de straf te dragen en te betalen voor onze schuld.

Johannes vertelt in ons tekstgedeelte hoe Jezus de taak waarvoor hij gezonden is volbrengt. En dus uitroept: "Volbracht! Klaar!" En dan geeft hij zijn levensgeest over aan God zijn Vader.

Ik vat de boodschap van dit gedeelte van Johannes' evangeliebeschrijving zo samen:

Jezus klaart het werk van zijn Vader.

2. Hij weet het.

Johannes is de enige van de twaalf leerlingen die dicht bij het kruis van de Heer Jezus staat. Hij heeft de moed gehad om samen met moeder Maria en nog drie andere vrouwen naar Golgota te gaan. Zo lief had hij zijn Meester. Zo lief had Jezus hem. Johannes is immers de discipel van wie Jezus heel veel hield.

Daar aan de voet van het kruis heeft Johannes dingen gehoord en gezien, die anderen niet hebben opgetekend. Uit zijn persoonlijke herinnering vertelt hij allerlei bijzonderheden. Dat deed hij ook al over de eerste dagen van Jezus' optreden. Het geeft aan Johannes' evangelieboek een heel eigen kleur, vergeleken met Matteüs, Marcus en Lucas.

Johannes vertelt ook een heleboel niet. Hij zwijgt over de drie uren duisternis. Hij vertelt niet dat Jezus het uitgeschreeuwd heeft: *"Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?"*

Weet Johannes daar niet van? Natuurlijk wel. Maar dat hadden anderen al verteld en opgeschreven. Niet alles hoeft herhaald te worden. Want het evangelie van Jezus Christus is veelkleurig.

Johannes vertelt wel, hoe Jezus persoonlijk afscheid heeft genomen van zijn moeder. Hij snijdt de bloedband als het ware door, voor zijn sterven al. Maar in zijn liefde zorgt hij voor troost en onderdak voor haar in de dagen na zijn dood. Hij vraagt Johannes Maria als zijn eigen moeder op te nemen. Die doet dat en neemt haar vanaf dat moment bij zich in huis.

Dan begint onze tekst. *"Toen wist Jezus dat alles was volbracht, "*

Voor ons gevoel valt hier een gat, een pauze. Niks over de duisternis van de hel en de godverlatenheid. Niks over de bijtende spot die Jezus urenlang over zich heen kreeg, van soldaten en voorbijgangers, van heidenen en Joden.

Johannes gaat direct verder naar het einde, naar de stervensfase van Jezus' lijden. Wat een vaart neemt dit evangelie hier.

Toch is heel dat lijden van Jezus aan het kruis hier voelbaar aanwezig. Het lijden van de knecht van de HEER, waarover in de Schrift zo intensief gesproken wordt.

"Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij: 'Ik heb dorst.'" (vs. 28)

Jezus weet op dat moment dat alles volbracht is. Hij weet: "Ik klaar mijn lijden." Dat heeft hij geconstateerd en uit de feiten opgemaakt. Na het duister liet God het weer licht worden. Hij trok de sluier van de helse duisternis weg. En Jezus voelt zijn lichaam weer, zijn droge keel bij voorbeeld.

Maar dat feit wordt belicht vanuit de Schrift. Jezus heeft nog steeds de volle aandacht bij de schriften, bij het woord van God. Dat is hij in elk geval nooit kwijt geweest. In alle korte woorden, die hij aan het kruis gesproken heeft, klinkt voortdurend de Schrift door. In het bijzonder het boek van de Psalmen.

Hij weet dat op dat moment alles volbracht is, wat over hem en zijn lijden en verlossingswerk in de schriften staat.

Voortdurend is Jezus met de vervulling van de Schriften bezig geweest. Want daarin heeft hij gelezen over het werk, dat de Vader hem opgedragen heeft. Het was en is tot op het laatst zijn lust en zijn leven.

Johannes vestigt daar telkens de aandacht op. De Bijbel is de leidraad voor Jezus' lijden. Daar heeft zijn Vader hem verteld wat hij moet doen om zijn volk te redden. Dat betekent dat heel het Oude Testament heen wijst naar dit moment van Jezus' lijden en sterven. Alle beloften en profetieën zijn hierop gericht. Zij moeten vervuld worden. Dat is het doel van de Redder van de wereld.

Dat weet hij. Dat heeft hij in zijn hoofd: "Alles is volbracht." En zo komt heel de Schrift tot voltooiing.

Een bijbelverklaarder schreef:

"Het complete lijdensprogramma, beschreven in het Oude Testament, is door Jezus uitgevoerd en tot een goed einde gebracht. Daarmee komt niet alleen zijn leven tot voltooiing, maar ook de Schrift die van Hem getuigt. Zo gaat hij de stervensfase in, die volgens 19,30 eindigt met de uitroep: 'Voltooid!'"¹

Het gaat hier dus om de complete vervulling en voltooiing van de Schrift in Jezus' lijden en niet om één bepaald woord of één bepaald detail, dat nog op vervulling wacht. Bijvoorbeeld dat dorst hebben van Jezus.

"*Ik heb dorst,*" zegt Jezus schor fluisterend. Dat is in Johannes' taal maar één woord van vier letters. Dat is dus moeilijk zoeken in het grote geheel van de Schrift. Welk woord zou Jezus dan in gedachten gehad kunnen hebben?

Genoemd wordt dan onder andere Psalm 69:22:

*"Nee, ze mengden gif door mijn eten
en lesten mijn dorst met azijn."*

Woorden van David over het lijden en de smaad die hij ondervindt, zelfs van de kant van zijn 'vrienden'. Een lijdenspsalm, die Jezus vaker in zijn geest heeft gehad. Maar David zegt niet: "Ik heb dorst."

Een woord uit Psalm 22 zou ook wel passen. En misschien nog wel beter.

*"Als water ben ik uitgegoten,
mijn gebeente valt uiteen,
mijn hart is als was,
het smelt in mijn lijf."*

*"Mijn kracht is droog als een potscherf,
mijn tong kleeft aan mijn gehemelte,
u legt mij neer in het stof van de dood."* (Ps. 22:15,16)

Hier heb je de grote dorst van de lijdende knecht van de Heer bezongen, ongetwijfeld. Het past ook precies op het lijden van Jezus aan het kruis. Maar toch kun je niet zeggen, dat Jezus dit woord letterlijk aanhaalt.

"*Ik heb dorst,*" zegt Jezus. Niet zo vreemd voor een kruiseling, die hangt uit te drogen in de hitte van de dag. Het is bekend, dat kruiselingen niet stierven aan hun verwondingen, maar stierven van dorst.

¹ Dr. P.H.R. van Houwelingen, Johannes Het evangelie van het Woord, Kampen, 1997, p. 374.

Het is uren geleden dat Jezus iets gedronken heeft. Misschien voor het laatst aan de pesachmaaltijd met zijn leerlingen.

"Ik heb dorst," zegt Jezus. Dat betekent ook: Hij voelt zijn lichaam weer. Zijn lichaam roept om vocht na de hitte van de hel. Jezus is daar doorheen gekomen. Hij is er weer. En dat weet hij.

"Ik heb dorst." Jezus beschikt voor zich een verhelderende drank, om zijn geest te doen opleven na de verschrikking van de godverlatenheid. Hij wil niet wegglijden in de dood door dorst.

Hij wil de voltooiing van zijn lijden uitroepen als de voltooiing van de Schriften. Daar heeft hij een heldere stem voor nodig. Hij wil wat drinken. En het staat al klaar: een vat water met azijn.

God heeft het op zijn plaats laten zetten. En een Romeinse soldaat – of een andere omstander – brengt een spons, gedrenkt in die zure soldatenwijn, op een majoraantak naar Jezus' mond. Hij zuigt eraan. Hij drinkt en met helder stem zegt hij:

"Het is volbracht."

3. Hij zegt het.

"Het is volbracht."

Dat is het mooiste woord van Golgota. Met luide stem spreekt Jezus dit woord. Want de mensen moeten het horen. De mensen daar rond het kruis, zoals Johannes en de vier vrouwen. De mensen in Jeruzalem moeten het horen. Ja de hele wereld. En de geluidsgolven van dit woord gaan versterkt door de Bijbel heel de wereld over. En ze resoneren tot op dit moment, Goede Vrijdag 29 maart 2013.

"Het is volbracht." Klaar! Het is maar één woord. Maar daar legt Jezus dan ook alles in wat Hij te zeggen heeft. Tegen de mensen. Maar ook tegen God, zijn Vader in de hemel.

Klaar! Volbracht! Ik ben er. Ik heb het gered. Het karwei is klaar! Jezus klaart zijn lijden.

Jezus klaart het werk van zijn Vader.

Zo heb ik het thema van de preek bewust geformuleerd.

Het heeft ook iets in zich van een eindrapport in één woord. Hiermee treedt Jezus zijn Vader tegemoet.

"Vader, zie hier ben ik. Ik heb de opdracht tot nu toe volbracht. Ik heb de Schriften tot hiertoe vervuld en tot voltooiing gebracht. Vader, zie hier het resultaat van mijn zwoegen en helse kwelling. Ik heb mij vernederd tot in de dood. De eeuwige straf die U op mijn schouders gelegd had zit erop. Ik ben er doorheen gekomen."

"Het is volbracht." Dat woord is een vervolg op het voorlopige eindrapport dat Jezus aan zijn Vader uitbracht in het begin van Johannes 17. We lazen het bewust vanavond.

Jezus zei: *"Ik heb op aarde uw grootheid getoond door het werk te volbrengen dat u mij opgedragen hebt."* (Joh. 17:4)

Jezus heeft voortdurend laten blijken dat Hij vol was van het werk van zijn Vader. Het werk, dat zijn Vader Hem opgedragen heeft.

Tegen zijn leerlingen zei Jezus het al bij de bron van Sichar in het Samaritaanse land:

"Mijn voedsel is: de wil doen van hem die mij gezonden heeft en zijn werk voltooien." (Joh. 4:34)

Dat doet Jezus hier in een woord: "Volbracht." Het werk van de Vader; het woord van de Schrift. Compleet!
Bevredigend. Voldoende. Klaar. Af! Een woord van overwinning is het.

Wat een omslag ook. In Psalm 22, de lijdenspsalm bij uitstek, op het lijf geschreven van onze Heer en Heiland, vindt je die omslag ook.

"Mijn God, mijn God waarom verlaat Gij mij?" Zo begint de psalm
"U geeft mij antwoord." Klinkt het in vers 22. En de lijdenspsalm wordt een vrolijk lied van lof op de Heer.

God heeft op Golgota niet tegen Jezus gesproken. Hij moest het zelf doen. Hij moest en wilde gehoorzaam zijn en het werk volbrengen dat zijn Vader hem had opgedragen.

En Hij deed het! Hij klaart het. Hij redt het!

Ik moet het anders zeggen: "Hij redt ons! Hij redt zijn volk."

Hij zegt het; Hij roept het uit: *"Het is volbracht."*

Volbracht zijn lijden; volbracht zijn leven; volbracht zijn woorden; volbracht de Schriften. Volbracht het werk van de Vader.

Voor u. Voor mij. Voor heel Gods volk.

Uw lijden is volbracht door Jezus. Uw schuld is betaald door hem. Uw ziekten en moeiten gedragen door hem. Uw aanvechtingen overwonnen door hem.

4. Hij toont het.

Jezus zegt: "Het is volbracht." Is hij er dan? Kan hij nu met emeritaat? Nee, dat niet. Er moet nog het een en ander volgen aan afhechting en afronding. Het eerste is nu zijn sterven.

Jezus moet de weg gaan van alle vlees. Hij moet sterven. Dat is de laatste vernedering die hij op zich neemt. De laatste, niet de diepste. Die is al geweest in de godverlatenheid met het vierde kruiswoord, de roep uit de hel.

Maar het sterven van Jezus volgt nu wel. Naar de Schriften. Johannes schrijft:

"Hij boog zijn hoofd en gaf de geest." (vs. 30^b)

De evangelist Lucas vertelt erbij dat Jezus toen zijn laatste kruiswoord uitriep met luide stem:

"Vader, in uw handen leg ik mijn geest." (Lucas 23:46)

Jezus geeft actief zijn levensgeest over in de handen van zijn Vader. Zijn leven ontglipt hem niet, zoals het soms gebeurt bij mensen. "Hij gleed zo uit het leven weg," zeggen we dan.

Dat was bij Jezus beslist anders. Hij geeft bewust zijn leven uit handen. Ook dat had hij al gezegd tegen de mensen, zijn leerlingen en de Joden, met wie hij in gesprek was. Johannes schrijft het op in hoofdstuk 10:17 en 18:

"De Vader heeft mij lief omdat ik mijn leven geef, om het ook weer terug te nemen. Niemand neemt mijn leven, ik geef het zelf. Ik ben vrij om het te geven en om het weer terug te nemen – dat is de opdracht die ik van mijn Vader heb gekregen."

Jezus geeft zijn leven zelf in volkomen vrijheid. En – hoort u – hij spreekt weer over de opdracht die hij van zijn Vader heeft gekregen.

Geen moment is Jezus daar los van. Zelfs niet op het moment van zijn sterven. Ook dat is dus het werk van de Vader.

Jezus vertrouwt zich met zijn volbrachte werk toe aan zijn Vader. Als een knecht die het werk van zijn opdrachtgever heeft afgerond. Als een kind dat rustig zijn hoofd kan neerleggen en gaan slapen in afwachting van de nieuwe dag. De dag van het opstaan.

Jezus is klaar gekomen met zijn grote taak. Hij klaart zijn lijden en geeft zijn leven dadelijk uit handen aan zijn Vader. Dat is een daad van grote rust en van verhevenheid. Zo sterft een koning, de Gezalfde van God. Overwinning is het, ondanks vernedering.

Hij, de Mensenzoon, die geen plaats had om zijn hoofd neer te leggen, legt nu zijn hoofd op zijn borst in rustig vertrouwen. "Vader, Ik ben klaar. Neem mijn offer aan."

Jezus weet het, hij zegt het en hij toont het: Mijn werk kan niet meer stuk. De overwinning is behaald. En de eindoverwinning is daarmee zeker gesteld.

"Volbracht," zegt uw Heiland, gemeente, om u in zijn weldaden te laten delen.

"Klaar," zegt Jezus, opdat wij, die nooit klaar kunnen komen met de gehoorzaamheid, op zijn werk zouden mogen terugvallen.

Wij mogen in geloof naar de Vader toegaan en bij hem aankloppen in de naam van zijn Zoon Jezus Christus. Want Christus bracht ons in de rust. Het werd afgekondigd aan het kruis. Het werd van kracht op de dag van zijn opstanding.

Dat belooft wat voor ons leven en voor de toekomst.

Vaders werk komt klaar! Heerlijk!

Amen.